

Andamooka

A nyílt forrású programfejlesztés hatására nyílt könyvek jelennek meg.

Alig több mint egy évvel ezelőtt könyvet kezdtem írni a KDE-alkalmazások fejlesztéséről. A KDE kódjába rengeteg új alkalmazásfelület és alrendszer épült be – ebből lett később a KDE 2.0 –, és a fejlesztőknek új adatokra volt szükségük, ha lépést akartak tartani. Vajon hogyan lehetne egy könyvet – amit megírnak, szerkesztenek, átnéznek, nyomtatnak, terjesztenek – még azelőtt megjelentetni, mielőtt a témájáról szolgáló programcsomag újabb változata megjelenne? A megoldás egyik része, hogy a programfejlesztő csapat néhány tagját szerzőtársként kell bevonnia, így megteremthető annak feltétele, hogy a leírtak a kiadáskor valóban naprakészek legyenek. A másik része, a nyílt kiadási szerződés (Open Publication License) vezetett el az Andamooka és a nyílt támogatás megszületéséhez.

Az Andamooka webalapú olvasórendszer célkitűzése az, hogy a bárki által elérhető szöveg mindig a legfrissebb adatokat tartalmazza, ezért megteremti annak feltételeit, hogy az olvasók a szöveg mellé megjegyzéseket helyezhessenek el.

Nyílt tartalom

A nyílt tartalom olyan adat – legtöbbször szöveges, de lehetnek mellette képek vagy bármi más –, amit bárki szabadon módosíthat és terjeszthet. Ha ez valakit a nyílt forrású programokra emlékeztet, nem csodálkozom: az alapötlet ugyanis onnan származik.

Valyon miért van szükség a programok esetében bevált nyílt forrású fejlesztés bevezetésére a könyvek világában? Olvassuk csak el *Davis Wiley* írását a *Nyílt forrású tartalomfejlesztésről* (☞ <http://opencontent.org/bazaar.shtml>), és az *Eric Raymond* tollából származó *Miért jó nekünk a GNU FDL?* című művet (☞ <http://www.gnu.org/philosophy/why-gfdl.html>), vagy *Benjamin Crowell* írását *Életképes-e a nyílt forrású könyv?* (☞ <http://www.lightandmatter.com/article/article.html>) című esszét.

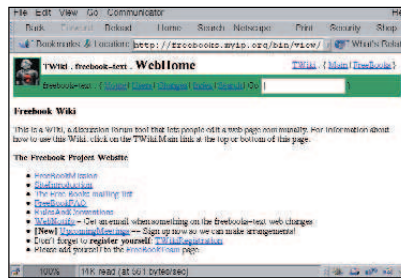
A lényegét viszont én is összefoglalhatom. Tehát a nyílt forrású modell:

- többé-kevésbé annak a kezébe adja a programot, akinek a legnagyobb szüksége van rá;
- többféle szolgáltatást nyújt, hiszen a nyílt forrású adat szabadon módosítható;
- jóval megbízhatóbb, mert sok felhasználó próbálja ki, sokféle környezetben;
- azokat a részelemeket tartalmazza, amelyekre a legnagyobb kereslet mutatkozik, köszönhetően annak, hogy a felhasználóktól rengeteg visszajelzés érkezik a készítőkhöz. Sőt, gyakran a felhasználókból kerülnek ki a későbbi tehetséges fejlesztők.

A nyílt tartalomfejlesztést tulajdonképpen ugyanez a négy elv hatá-

☞ www.twiki.sourceforge.net

☞ www.freebooks.myip.org/bin/view/

☞ www.opencontent.org/openpub

rozza meg. A szerzők sokkal több olvasót elérhetnek, ha ingyen hozzáférhetővé teszik műveiket. A nyílt forrású programok leírása esetében is jogos a követelés, hogy azt bárki módosíthassa, és így a programmal együtt a felhasználó kapcsolódó tudása is bővíülhessen.

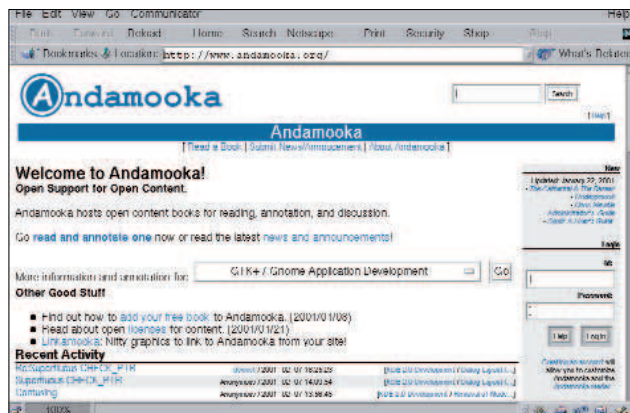
A tartalom akkor megbízható, ha pontos és könnyen befogadható. Az anyag, pontosság és a közérthetőség tekintetében pedig csak tovább erősödik, ha a visszajelzéseket beépítjük az új változatokba. Más szóval, a nyílt tartalom elve alapján minden olvasóból szerző válhat, és mindegyikük a munka azon részével foglalkozik, amelyhez képessége, kedve van. Végül, ha a művet sokan olvassák, akkor rengeteg visszajelzés fog érkezni a hiányosságokkal kapcsolatban. Így a szerzők sokkal könnyebben megtervezhetik a következő változatot. Ha a szerző egyetért, a módosító javaslatokkal akár be is épülhetnek a műbe, ezáltal egy emberre kevesebb feladat jut, a végeredmény minősége pedig remélhetőleg sokkal jobb, mint ha az egészet egy ember, vagy egy pár fős csapat vállalná magára.

A nyílt tartalom elvét az Open Publication License (OPL), a GNU Free Documentation License és a Linux Documentation Project is magában foglalja. Mindhárom lehetővé teszi, hogy a hozzá kapcsolódó művet az olvasó vagy a felhasználó módosíthassa és terjeszthesse. Az OPL azonban a nyomtatott formában való terjesztés elé gátat szab. Egy ilyen tiltásnak köszönhetően egy könyvkiadó vállalat visszanyerheti a megjelentetés – ez rengeteg munkaórát és pénzt felemészítő folyamat – költségeit. Azon kiadók számára, melyek úgy

döntenek, hogy a könyv első megjelenésükre kizsákmányolják és tiltást, azt tanácsolom, hogy később váljanak meg tőle, például a költségek visszanyerése után vagy egy meghatározott idő elteltével. A papíron megjelenő változat lehetővé teszi, hogy a mű a „hagyományos” piacokra is eljuthasson.

Nyílt támogatás

Mára már világhosszá vált, hogy a nyílt tartalom elvének alkalmazása kiemelkedő minőségű művek megszületését teszi lehetővé. A Weben akár most is olvashatunk nyílt tartalmú könyveket. Néhány cím kedvcsinálóként: *Carey Bunks* *Grokking the GIMP*, *Havoc Pennington* *GTK+/GNOME Application Development*, *Walsh és Leonard Müllner* *DocBook: The Definitive Guide* és természetesen a *David Sweet* és mások által írt *KDE 2.0 Development*. A megfelelő eszközök birtokában a szerzők a szöveg mellett mást is elhelyezhetnek a honlapon. Az Andamooka honlapja ezen eszközöket ingyen bocsátja a leendő szerzők rendelkezésére. A műveket feltölthetik böngészőn keresztül olvasva vagy letöltés céljára. Módjukkan áll bejelentéseket, híreket

www.andamooka.org

közzétenni, fórumokat működtetni, ahol mindenki elmondhatja a véleményét. A szerzők a kapcsolódó forráskódokat, példaprogramokat is felölthetik. A fórum látogatói közös nyelven beszélnek – hiszen végül is ugyanazt a könyvet olvassák!

Az Andamooka szíve-lelke a megjegyzések beszúrásának lehetősége. A fentebb vázolt nyílt tartalom legnagyobb részét a könyvek fejezetei végén található megjegyzéshalmaz jelenti, ezt bárki bővítheti. A megjegyzéseket az OPL elvei alapján küldhetjük el, így azok a könyvvel együtt szabadon terjeszthetők. A megjegyzésekkel telelt könyveket a Weben is olvashatjuk, de le is tölthetjük, nyomtatás, CD-re írás stb. céljából.

A megjegyzések természetesen rendkívül sokfélék lehetnek, és ez a minőségre is vonatkozik, így valamilyen értékelőrendszert kellett felállítani. Az Andamooka a SlashDot kísérleti jellegű pontozási rendszerét használja. Az egyes megjegyzések pontozása az olvasók körében végzett alkalmoszerű felmérések alapján történik. Az olvasó három osztályba (r) sorolhatja a megjegyzéseket: jó (r=3), semleges (r=2), rossz (r=1). Mivel az általában magas pontszámot kapott megjegyzések szeretnék a lap tetejére helyezni (hogy a látogató először ezekkel szembesüljön), ezért minden megjegyzés pontszámot (S) kap. Ha egy megjegyzésre N alkalommal adtak le szavazatot, a pontszáma: $S = \sqrt{N} * \text{Átlag}(r) / \sqrt{\text{Általános_Deviancia}(r)}$. Emberi nyelven ez azt jelenti, hogy egy megjegyzés pontszáma magasabb, ha:

- több ember olvasta el és szavazott rá;
- a szavazók általában magasabb osztályba sorolták;
- ha többen sorolták ugyanolyan magas osztályba.

A minőségi megjegyzések arányának növelése céljából a beküldők úgynevezett „Karma” pontokat kapnak. E személyes pontszám attól függ, hogy az olvasókönység hogyan értékeli a beküldött megjegyzéseket, valamint attól, hogy az illető mennyi adatot töltött fel és milyen gyakorisággal. A rendszer e két utóbbi eleme még fejlesztés alatt áll. Reményeink szerint a rendszer bebizonyítja működőképességét, és az olvasók saját maguk osztályozzák majd a legjobb megjegyzéseket. Hogy sikeres lesz-e az Andamooka? Kiderül.

Nyílt fejlesztés

A következő lépés a nyílt fejlesztéseket lehetővé tevő rendszer kialakítása lesz. A modell szintén a nyílt forrású fejlesztésekből származik, azonban van néhány figyelemre méltó különbség. A nyílt forrású fejlesztésben érdekelt másokkal közösen szeretnék könyvüket vagy más szellemi terméküket elkészíteni, s így a rengeteg feladatot egyenlő mértékben lehet szétosztani a résztvevők között, a végeredmény minősége pedig általában messze felülmúlja az egy ember által készített műveket. Ugyanez már régóta zavartalanul működik a programok fejlesztésében, szóval miért ne lehetne ezt az elvet bármilyen digitális adatra kiterjeszteni?

A szerzők (és itt nem feltétlenül számítástechnikával foglalkozó emberekre gondolok) általában kevésbé értenek a dolgok programozási részéhez, mint a programozók. Ők a CVS-hez hasonló rendszereket sem képesek használni, hiszen ezek telepítése, használata egy képzett rendszergazdának is komoly feladatot jelent. Értelemszerű tehát, hogy szükség van egy könnyen használható projektkezelő és csapatmunkatámogató rendszerre. A TWiki nevű webalapú alkalmazás és Wiki nevű rokona jó példa erre, de esetükben átalakításokra van szükség ahhoz, hogy ezen rendszereket a nyílt forrású fejlesztésben felhasználhassuk. A Benjamin Crowell által alapított FreeBooks társaság tagjai (magam is közéjük tartozom) hasonló rendszerekkel kísérleteztek, első lépésben szabad könyvet írnak a szabad könyvekről. Csatlakozz hozzánk, a részleteket a honlapon megtalálod!

Az is érdekes kérdés, hogy a nyílt tartalomfejlesztés vajon ugyanakkora sikert ér-e el, mint a nyílt programfejlesztés. Eddig már jó néhányan csatlakoztak a Freebooks társasághoz, és a KDE 2.0 Development öt nyelvre fordítása is szépen halad. Ezek talán kevésnek tűnnek a nyílt programfejlesztésben részt vállaló tízezres tömeghez képest, azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy a dolog csupán nemrég indult el, és az eddigi érdeklődés derülítésra ad okot.

Összegzés

Az Andamooka az első lépés a teljesen nyílt tartalomfejlesztés megszületése felé. A honlapon most és a közeljövőben megtalálható könyvek „zárt” fejlesztés keretein belül készültek, de a nyílt szerződés lehetővé teszi a megjegyzések beküldését és a módosított anyag szabad terjesztését. Az Andamooka lehetőségeit kihasználva a szerzők közvetlenül kapcsolatba léphetnek olvasóikkal. A szerzők és az olvasók párbeszéde, együttműködése olyan tudásalapot teremthet, melyre alapozva a könyv egyre tökéletesebb változatai jelenhetnek meg. Jómagam a KDE 2.0 Development című művemem fogok tovább dolgozni, az Andamooka segítségével. Kérek mindenkit, írjon, szerkesszen, fordítson, jelezze a hibákat, javasoljon új témákat. A folyamatosan fejlődő művet később ingyenes, szabad, elektronikus változatban jelentetem meg. A KDE 2.0 Development a nyílt forrású tartalomfejlesztés kísérleti terepévé válhat.

David Sweet

(<http://www.andamooka.org/~dsweet>)
a marylandi egyetemen fizika- és káoszelméletből szerzett PhD fokozatot. A későbbiekben figyelme középpontjába a biztonsági rendszerek kerültek. Írásait a Nature, a Linux Journal és a Physical Review Letters magazinokban olvashatjuk.

Kapcsolódó címek

➔ <http://www.andamooka.org/>

Open Publication License

➔ <http://www.opencontent.org/openpub>

GNU Free Documentation License

➔ <http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>

Linux Documentation Project

➔ <http://www.linuxdoc.org/manifesto.html>

Twiki

➔ <http://twiki.sourceforge.net/>

FreeBooks

➔ <http://freebooks.myip.org/>